

Toimintasuunnitelma 2027

Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry

Toimintasuunnitelma 2027

25.9.2026

Laatijat: Anu Oksanen (toim.)

Kannen valokuvat: VHVSY:n kuva-arkisto

Sisällysluettelo

1 Tiivistelmä 5

2 Hallinto 6

2.1 Hallintoelimet 6

2.2 Henkilökunta 6

2.3 Yhdistyksen strategia 7

3 Vesistötutkimukset 8

3.1 Taustaa 8

3.2 Vedenlaadun ja levästön yhteistarkkailu 9

3.3 Kalatalous- ja pohjaeläintarkkailu 9

3.4 Muut tarkkailut ja vesistöseurannat 9

4 Jätevesitutkimukset 10

4.1 Taustaa 10

4.2 Velvoitetutkimukset 10

5 Pohjavedet 11

6 Jokitalkkari 12

6.1 Lohikannan paluu: Kundajoen lohi Etelä-Suomen rannikkojokiin? (2026–2027) 12

7 Hankkeet 13

7.1 Vantaanjoen vesistö – valuma-aluelähtöinen vesiensuojelu ja vesivarojen hallinta -hanke (2026–2028) 13

7.2 Uudenmaan vesistökunnostusverkosto 14

7.3 Vesien viivytys- ja ennallistamiskohteet ml. Rannikonmäenkoski 14

7.4 Pinnalla ja pohjalla -hanke PIPO (2026–2027) 14

7.5 Keravanjoki kuntoon! (2025–2027) 15

7.6 Mankinjoen kunnostus 2026–2028 16

7.7 Hevosen lanta kiertoon – tietoa ja tukea talliyrittäjille LANTTI (2026–2027) 16

7.8 PFAS-kuormitus hallintaan – Vantaanjoen vesistö kohti hyvää kemiallista tilaa (2025–2027) 16

7.9 PFAS-URBANOS (2026-2028) 17

7.10 Hilkku (2024–2027) 18

7.11 Hulevedet 18

7.12 Hulevesien sisältämien haitta-aineiden riskit pohjavedelle – kulkeutuminen, hajoaminen ja riskien hallintakeinot (HuPoRis 2025–2027) 19

7.13 Räätälöityjä tehostamistoimia puhdistamoilla 19

7.14 Haja-asutuksen vesihuolto ja neuvonta 20

7.15 Havaintoja lähiluonnossa – elämyksistä elämäntavaksi HELMI (2026–2028) 20

8 Muu toiminta 21
8.1 Virkistyskäytön edistäminen 21
8.2 Paikkatietoaineiston kehittäminen 21
8.3 Tiedottaminen ja viestintä 21
8.4 Vesiensuojelun yleinen edistäminen 22
8.5 Työryhmiin osallistuminen 23
9 Talous 23

Liite: Talousarvio 2027

1 Tiivistelmä

Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry:n perustehtävä on yhdistyksen sääntöjen mukaisesti vesiensuojelun edistäminen toimialueellaan. Tarkoitustaan yhdistys toteuttaa mm. tutkimalla Vantaanjoen valuma-alueen pintavesiä, jätevesiä ja pohjavesiä yhteistarkkailuina, tekemällä aktiivista hanketyötä, koordinoimalla alueellista kunnostusverkostotoimintaa, kehittämällä lähes miljoonan ihmisen lähivesistön virkistyskäyttöä, edistämällä uhanalaisten vaelluskalakantojen tilaa ja osallistumalla tutkimus- ja valistustoimintaan.

Vantaanjoen valuma-alueellakin maa- ja metsätalouden vesiensuojelutoimet ovat keskeisiä. Ilmastonmuutos lisää hajakuormitusta sadannan lisääntyessä ja leutojen talvien yleistyessä. Tällä on suora vaikutus mm. Vantaanjoen Suomenlahteen kuljettamaan kiintoaine- ja ravinnekuormitukseen. Valuma-aluetason kokonaisvaltainen vesienhallinta on keskiössä, jotta sään ääri-ilmiöiden – niin tulvien kuin kuivuudenkin – haittoja voidaan torjua. Yhdistys on edistänyt vesienhallintaa toteuttamalla veden viivytysratkaisuja vuodesta 2025 lähtien, ja työ jatkuu myös vuonna 2027, jolloin tullaan testaamaan myös uusia, innovatiivisia ratkaisuja. Kokonaisvaltainen vesienhallinta ja kunnostus- sekä ennallistamistoimet ovat keskiössä myös Vantaanjoen toimenpideohjelman päivittämisessä. Vantaanjoen vesistö -hankkeen (2026–2028) puitteissa yhdistys edistää toimenpideohjelman päivityksen lisäksi nykyisen ohjelman toteuttamista ja ym:n ja mmm:n yhdessä laatimaa Valuma-aluesuunnittelun tiekarttaa vuoteen 2030. Hanke tekee tiivistä yhteistyötä DIWA-lippulaivan kanssa etenkin Vantaanjoen digitaalisen kaksosen osalta.

Vantaanjoen alue on Suomessa pahiten PFAS-yhdisteillä saastunut, etenkin Vantaanjoen ja Keravanjoen alaosat. Yhdistys on aktiivisesti ratkonut lähes vuosikymmenen tätä yhteiskunnallisestikin merkittävää ongelmaa. Vantaanjoen alueella asuu lähes neljännes suomalaisista ja joki toimii pääkaupunkiseudulla 1,3 miljoonan ihmisen vararaakavesilähteenä. PFAS-kuormitus hallintaan – Vantaanjoen vesistö kohti hyvää kemiallista tilaa (2025-2027) hanke päättyy, mutta yhdistys sai vuoden 2026 lopussa merkittävän EU-rahoituksen PFAS-URBANOS -hankkeelle, jonka turvin tärkeä työ jatkuu entistä laajempana. Hankkeessa ovat partnereina HSY ja Helsingin kaupunki, ja siinä keskitytään riskikohteiksi tunnistettujen vanhojen kaatopaikkojen päästöjen selvittämiseen ja puhdistamiseen sekä yleisen tietoisuuden lisäämiseen.

Yhdistys pääsi ilokseen aloittamaan vuonna 2026 kauan toivotun ympäristökasvatushankkeen (HELMI 2026–2028). Hankkeessa toteutetaan aktiivisesti vesiluontoa käsitteleviä opetustapahtumia vuoden 2027 keväällä ja syksyllä, kohderyhmänä 3.-6.-luokkalaiset oppilaat. Hankkeessa on mukana kouluja kaikista yhdistyksen jäsenkunnista.

Vantaanjoen ja sen sivujokien vedenlaadun yhteistarkkailussa tarkkailuohjelma sekä kalatalous- ja pohjaeläintarkkailuohjelma päivitettiin loppuvuodesta 2026. Yhteistarkkailulla selvitetään paitsi jätevesikuormituksen, myös maatalouden, haja-asutuksen ja taajamien vaikutuksia jokivesiin. Kesäaikaan näytteenottoa täydennetään jatkuvatoimisin mittauksin, joiden avulla saadaan lyhytkestoisetkin poikkeustilanteet tehokkaasti selville. Yhteistarkkailu antaa yhdistykselle arvokasta tietoa koko vesistöalueen tilanteesta, ja toimii perustana kaikelle yhdistyksen tekemälle vesiensuojelutyölle.

2 Hallinto

2.1 Hallintoelimet

Yhdistyksen asioista päättää **yhdistyksen varsinainen kokous** kahdesti vuodessa**.** Kevätkokous pidetään huhti-toukokuussa ja syyskokous loka-marraskuussa. Yhdistyksen hallintoa hoitaa syyskokouksen kahdeksi vuodeksi kerrallaan nimeämä **hallitus**. Hallitus voi keskuudestaan asettaa työvaliokunnan ja jaostoja määrättyjen tehtävien hoitamista varten. Jaostoihin voidaan ottaa jäseniä myös hallituksen ulkopuolelta.

Yleissuunnittelujaosto vastaa vesiensuojelun yleistä kehittämistä koskevista asioista ja ohjaa vesistön tilan yhteistarkkailua. **Jätevesijaosto** vastaa jätevesiasioista ja ohjaa jätevedenpuhdistamoiden tarkkailua. **Työvaliokunta** kokoontuu tarvittaessa valmistelemaan asioita.

Vantaanjoki-neuvottelukunnan tehtävänä on lisätä ja ylläpitää eri toimijoiden välistä yhteistyötä alueellisten toimenpiteiden yhteensovittamiseksi Vantaanjoen vesistöalueella, laatia mahdollisia kannanottoja, selvityspyyntöjä ja aloitteita, tehdä Vantaanjokea tunnetuksi sekä edistää Vantaanjoen kehittämiseen tähtäävien hankkeiden toteuttamista ja rahoituksen järjestämistä. Neuvottelukunta on keskeisessä roolissa Vantaanjoen toimenpideohjelman toteutuksen seurannassa ja edistämisessä.

Neuvottelukunnassa ovat edustettuina vesien käyttöön, suojeluun ja tilaan vaikuttavia keskeisiä valtion ja kuntien viranomaisia ja joen käyttöön liittyviä eri intressitahoja. Myös muita asiantuntijoita voidaan kutsua kuultaviksi. Neuvottelukunta kokoontuu vuosittain 3–4 kertaa. Neuvottelukunnan tekemät ehdotukset käsitellään yhdistyksen hallituksessa.

2.2 Henkilökunta

Yhdistyksen vakinaisessa palveluksessa on vuonna 2027 kymmenen toimihenkilöä:

- toiminnanjohtaja
- taloussihteeri
- limnologi
- pohjavesiasiantuntija
- ympäristöasiantuntija, jätevesitarkkailu
- ympäristöasiantuntija, Vantaanjoki-neuvottelukunta
- jokitalkkari
- vesistöasiantuntija, maa- ja metsätalouden vesiensuojelutoimet
- kunnostusverkostokoordinaattori
- vesistötalkkari

Yhdistyksessä työskentelee määräaikaisilla työsopimuksilla tarpeen mukaan kausiapua ja hanketyöntekijöitä. Muita kesätyöntekijöitä, korkeakouluharjoittelijoita tai Pro gradu/diplomityövaiheen opiskelijoita palkataan muihin hankkeisiin tarpeen mukaan.

Yhdistys on myös sitoutunut ottamaan vuosittain yläkouluikäisen työelämään tutustumisjaksolle (TET). Tavoitteena on tutustuttaa ympäristöstä, vesiensuojelusta ja kalataloudesta kiinnostuneita nuoria alan työmahdollisuuksiin ja innostaa heitä hakeutumaan soveltuviin opintoihin.

Yhdistyksen henkilökunta osallistuu ammattitaitoa edistäviin ja ylläpitäviin koulutustilaisuuksiin vuosittain laadittavan ohjeellisen koulutussuunnitelman mukaisesti.

Yhdistyksen taloustilanteen salliessa henkilöstöllä on mahdollisuus ePassin kautta myönnettävään liikunta- ja kulttuurietuun (vuonna 2026 max 250 €/hlö), tavoitteena on tukea terveyden ja työkyvyn ylläpitämistä edesauttavaa toimintaa vapaa-ajalla. Lisäksi järjestetään vuosittain pari hyvinvoinnin lisäämiseen ja työkyvyn ylläpitämiseen tähtäävää virkistystapahtumaa.

2.3 Yhdistyksen strategia

Strategiatyön tavoitteena on yhdistyksen hyvän toimintakyvyn takaaminen, vaikka ulkoiset olosuhteet muuttuisivat. Lisäksi ohjataan rajallisten resurssien kohdentamisesta parhaalla mahdollisella tavalla yhdistyksen tavoitteiden saavuttamiseksi, jolloin strategia auttaa henkilöstöä päivittäisessä työssä priorisoimaan yhdessä sovitut asiat. Strategian toteutumista seurataan säännöllisesti hallituksen kokouksissa, ja siitä viestitään säännöllisesti henkilökunnan toimistokokouksissa. Hallitus muokkaa strategiaa tarpeen mukaan saadun palautteen ja toimintaympäristön muutosten vaatimusten mukaisesti.

Strategiassa aiemmin tärkeimmäksi kehityskohteeksi tunnistettu viestintä on nivottu yhdistyksessä kaikkeen hanketyöhön. Lisäksi tehdään yleistä viestintää ja valistustyötä, esimerkiksi osallistumalla erilaisiin tapahtumiin ja pitämällä esityksiä. Vuonna 2026 yhdistys aloitti myös käytännön, jossa sen järjestämiin virtavesikunnostustalkoisiin voi ilmoittautua kaikki halukkaat yhdistyksen verkkosivujen kautta. Vapaaehtoisten mukana olo konkreettisessa työssä mahdollistaa entistä useamman kohteen toteutuksen ja antaa halukkaille mahdollisuuden päästä osaksi yhdistyksen toimintaa. Palaute on ollut hyvää, ja käytäntöä jatketaan myös vuonna 2027.

Toinen keskeinen strategian painopistealue on mm. maataloudesta tulevan hajakuormituksen hillintä. Työtä jatketaan kokonaisvaltaisten valuma-aluehankkeiden myötä. Yhdistys on panostanut viimeisen kahden vuoden aikana merkittävästi vesien viivytykseen sekä vesi- ja suoalueiden ennallistamiseen. Työ jatkuu myös vuonna 2027.

Kolmas olennaiseksi tunnistettu painopistealue oli digitalisaatio. Yhdistys on edistänyt tähän mennessä keräämänsä datan vientiä paikkatietoon, jota myös esim. kunnat voivat hyödyntää. Aineisto on herättänyt kiinnostusta mm. kaupallisissa konsulteissa, ja se on annettu myös heidän käyttöönsä. Vuonna 2027 yhdistyksen on tarkoitus ottaa koekäyttöön myös oma, maksullinen tekoälyratkaisu. Tavoitteena on kehittää tekoälyn luotettavaa käyttöä ja samalla mahdollistaa parempi tietoturva, kuin avoimen tekoälyn käytöllä. Myös henkilökunnan kouluttaminen ja yhteisistä käytön pelisäännöistä sopiminen on osa kokonaisuutta.

Hallitus päivitti yhdistyksen toimintaa ylätasolla ohjaavan vision ja mission vuonna 2025:

Visio: Vantaanjoen, Espoonjoen ja Mankinjoen vesistöalueiden tila on hyvä.

Missio: Edistämme Vantaanjoen ja pääkaupunkiseudun vesistöjen hyvää tilaa ja niitä ympäröivän luonnon elinvoimaisuutta. Parannamme yhdistyksen toiminta-alueen vesien tilaa hankkeilla ja valistustyöllä sekä toteuttamalla tarkkailuja. Edistämme alueen virkistyskäyttöä luonnon monimuotoisuus huomioon ottaen.

3 Vesistötutkimukset

3.1 Taustaa

Jätevedenpuhdistamoiden ympäristöluvat edellyttävät purkuvesistön eliöstön ja veden laadun tarkkailua, joka tehdään jäsenistölle yhteistarkkailuna. Vantaanjoen ja sen sivujokien veden laadun yhteistarkkailuohjelma päivitetään loppuvuonna 2026.

Ympäristö- tai vesiluvan velvoittamaan tarkkailuun vuonna 2027 jäsenistä osallistuvat:

- Hyvinkään Vesi
- Nurmijärven kunta / Nurmijärven Vesi
- Metsä-Tuomelan jäteasema (Nurmijärven kunta / Kiertokapula Oy)
- Riihimäen Vesi
- Versowood Oy, Riihimäen yksikkö
- Rinnekodit Oy, Espoo
- Finavia Oyj, Vantaa
- Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymä

Vesistön yhteistarkkailuun virkistyskäytön ja pääkaupunkiseudun vararaakavesilähteen tilan arvioimiseksi osallistuvat jäsenet ovat:

- Helsingin seudun ympäristöpalvelut, HSY Vesihuolto
- Vantaan kaupunki
- Hyvinkään kaupunki
- Keravan kaupunki
- Nurmijärven kunta
- Riihimäen kaupunki
- Tuusulan kunta

Yhdistyksen Keravanjoki kuntoon! -hankkeen (2025–2027) kautta on noussut esille tarve saada myös Ohkolanjoelta (Mäntsälä) mukaan havaintopaikka. Mahdollisuuksien mukaan tämä huomioidaan uudessa ohjelmassa.

3.2 Vedenlaadun ja levästön yhteistarkkailu

Yhteistarkkailuun kuuluu 43 vedenlaadun havaintopaikkaa. Niiltä otetaan näytteitä pääosin 7–8 kertaa vuodessa, eräiltä havaintopaikoilta 12 kertaa vuodessa ja pienemmistä jokihaaroista viisi kertaa vuodessa. Uuden ohjelmapäivityksen tuomat mahdolliset muutokset eivät vielä ole tiedossa.

Tarkkailulla pyritään selvittämään piste- ja hajakuormituksen vaikutuksia sekä veden soveltuvuutta virkistyskäyttöön ja kasteluun. Tietoa veden laadusta tarvitaan myös, koska joki on pääkaupunkiseudun 1,3 miljoonan ihmisen vararaakavesilähde. Tarkkailuun liittyy myös lähinnä kesäaikana jatkuvatoimista vedenlaadun seurantaa, jolla saadaan reaaliaikaista tietoa mm. veden happipitoisuudesta mahdollisten poikkeustilanteiden aikana.

Vantaan-, Keravan- ja Lepsämänjoen alaosan havaintopaikoilta otetaan ylivirtaamien aikaan lisänäytteitä joen mereen kuljettaman kuormituksen arvioimiseksi. Lisäksi kesäaikana tarkkaillaan Päijänne-tunnelista johdettavan lisäveden vaikutuksia Keravanjokeen ja Ridasjärveen Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymän valtuuttamana.

Yhdistys vastaa vesistötarkkailuohjelman näytteenotosta ja raportoinnista. Perustarkkailun analyysit teetetään tarjouskilpailun perusteella valitussa laboratoriossa. Vesistötarkkailutulokset raportoidaan toukokuun loppuun mennessä yhdistyksen julkaisuna, joka julkaistaan kaikkien saataville yhdistyksen verkkosivuilla. Yhteistarkkailua ohjaa yleissuunnittelujaosto.

3.3 Kalatalous- ja pohjaeläintarkkailu

Vantaanjoen vesistöalueen kuormittajilla on vesistötarkkailuvelvoitteen lisäksi velvoite tarkkailla vesistön kalataloudellista tilaa ja pohjaeläimistöä. Kalatalous- ja pohjaeläintarkkailut on tehty vesiensuojeluyhdistyksen koordinoimana yhteistarkkailuna kaikkien tarkkailuvelvoitettujen kesken. Kalatalous- ja pohjaeläintarkkailuohjelmaan osallistuvat Riihimäen Vesi, Hyvinkään Vesi, Nurmijärven Vesi, Versowood Oy Riihimäen yksikkö ja Finavia/Helsinki-Vantaan lentoasema.

Kalatalous- ja pohjaeläintarkkailuohjelma päivitetään loppuvuodesta 2026. Uuden tarkkailuohjelman laadinnasta vastaa Kala- ja vesitutkimus Oy. Uutta ohjelmaa noudatetaan vuoden 2027 alusta.

Loppuvuonna 2026 päivitettävään tarkkailuohjelmaan sisällytetään Finavia Oyj:n Helsinki-Vantaan lentoaseman ympäristöluvan edellyttämien Kylmäojan sähkökoekalastusten ohjelma ja NCC Industry Oy:n velvoitetarkkailu. Finavia Oyj:n vapaaehtoinen lentoaseman purojen tarkkailu tehdään toistaiseksi osana yhteistarkkailua, mutta ohjelma on erillinen.

3.4 Muut tarkkailut ja vesistöseurannat

Vesiensuojeluyhdistys tekee toimialueellaan myös muuta vesien tarkkailua, mikäli se palvelee yhdistyksen yleistä vesiensuojelutyötä lisäämällä esimerkiksi tietoa vesistöalueen tilasta.

Toiminta voi olla esim. järvi-, puro- ja lähdetarkkailua, hulevesitutkimuksia sekä vesistökunnostuksiin liittyvää kuormitustarkkailua. Lisäksi yhdistys osallistuu mm. seurantaohjelmien laadintaan ja näytteenottoon ympäristölupia valvovien viranomaisten tilauksesta.

Yhdistyksellä on sertifioituja näytteenottajia yhteensä viisi henkilöä, joiden erityispätevyydet kattavat seuraavat osa-alueet: 1) vesinäytteenotto ja -mittaus, 2) hydrologisen seurannan kenttätyöt sekä 3) vesiympäristön biologinen näytteenotto. Yhdistyksen näytteenottovälineistöön sisältyy Flowtracker-laite virtaamamittauksiin ja kannettavia veden laadun mitta-antureita, joilla seurataan pohja- ja jätevesien laatua. Yhdistyksellä on myös Lepsämänjoen jatkuvatoimisen seurannan mittausanturit yhteisomistuksessa Suomen ympäristökeskuksen kanssa (EXO/VHVSY ja Opus ja virtaamamittari/Syke).

4 Jätevesitutkimukset

4.1 Taustaa

Tehokas jätevesien käsittely on yksi tärkeimmistä vesiensuojelutoimenpiteistä. Vesiensuojeluyhdistyksen tekemillä jätevesitutkimuksilla valvotaan lupaehtojen noudattamista ja neuvotaan tarvittaessa puhdistamoita ongelmatilanteissa. Yhdistys seuraa alalla tapahtuvaa kehitystä ja edistää uusien menettelytapojen soveltamista toimialueellaan.

4.2 Velvoitetutkimukset

Vesiensuojeluyhdistys tarkkailee jätevedenpuhdistamoiden toimintaa niiden ympäristölupien perusteella kullekin puhdistamolle laaditun tarkkailuohjelman mukaisesti. Jätevesien päästötarkkailuun on lisätty päivitetyissä ohjelmissa myös haitallisten aineiden tarkkailua vuosittain. Puhdistamoiden aiheuttama vesistökuormitus arvioidaan ottamalla huomioon mahdolliset jäteveden ohijuoksutukset. Tarkkailusta laadittavissa vuosi- ja neljännesvuosiraporteissa annetaan tarpeen mukaan suosituksia puhdistamoiden toiminnan parantamiseksi.

Käyttö- ja päästötarkkailun vesi- ja lieteanalyysit teetetään tarjouskilpailun perusteella valitussa ympäristölaboratoriossa. Tulokset raportoidaan tarkkailujaksoittain sähköisessä muodossa viranomaisten YLVA-järjestelmään.

Vuonna 2027 tarkkailussa ovat mukana seuraavat kuormittajat:

- Riihimäen Vesi
  - Riihimäen jätevedenpuhdistamo
- Hyvinkään Vesi
  - Kaltevan jätevedenpuhdistamo
- Nurmijärven Vesi
  - Kirkonkylän jätevedenpuhdistamo
  - Klaukkalan jätevedenpuhdistamo

• Rinnekodit Oy, Espoo
• Espoon seurakuntayhtymä
- Velskolan toimintakeskus, Espoo
- Kellonummen hautausmaa, Espoo
• Riihimäen seurakunnan Hirvijärven leirikeskuksen jätevedenpuhdistamo

Puhdistamolietteen laadun seurannasta säädetään jäteasetuksessa (179/2012) ja maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 964/2023 lannoitevalmisteista. Lietenäytteitä otetaan puhdistamoilta yhdestä kolmeen kertaan vuodessa. Lietteen laadusta, määrästä, käsittelystä ja hyödynnetyn lietteen määrästä ja käsittelytavasta raportoidaan käyttö- ja päästötarkkailuraporttien yhteydessä. Lietteen laatutulokset toimitetaan heti tulosten valmistuttua tarkkailuvelvolliselle ja Lupa- ja valvontavirastoon sekä vuosiyhteenvedoissa kunnan ympäristöviranomaiselle.

5 Pohjavedet

Vesiensuojeluyhdistyksen valmiudet pohjavesitutkimuksiin ovat hyvät niin laitteistojen kuin sertifioitujen näytteenottajienkin osalta. Pohjavesiasiantuntijan työpanosta käytetään monipuolisesti alueen pohjavesien tilaan edistävään yleishyödylliseen työhön, kuten yhteistarkkailujen koordinointiin ja raportointiin sekä pohjavesien suojelusuunnitelmien, lausuntojen ja tarkkailuohjelmien laadintaan. Lausunnoilla ja mielipiteillä pyritään vaikuttamaan pohjavesien tilaa uhkaavien toimien toteutustapoihin.

Yhdistys edistää eri toimijoiden pohjavesitarkkailujen tulosten kokoamista ja pohjavesien yhteistarkkailujen luomista toiminta-alueellaan. Näillä yhteistarkkailuilla saadaan kattavammin tietoa pohjaveden laadusta ja sitä uhkaavista tekijöistä, kuin yksittäisissä tarkkailuissa, ja ne ovat usein myös kustannustehokkaita toiminnanharjoittajien näkökulmasta. Yhteistarkkailut mahdollistavat kokonaisvaltaisen kuormituksen merkityksen arvioinnin, ja auttavat valvovia viranomaisia työssään – näin pohjavesien tilasta voidaan huolehtia laaja-alaiseen tietoon perustuen, ja viranomaisella on todellinen mahdollisuus ohjata toimintaa.

Vesiensuojeluyhdistys on vastannut pääkaupunkiseudun pohjavesiyhteistarkkailun koordinoinnista ja raportoinnista, ja avustanut näytteenotossa erikseen sovittaessa. Päävastuu näytteenotosta on HSY:llä. Tämän yhteistarkkailun jatkosta sovitaan loppuvuonna 2026. Lisäksi yhdistys vastaa Fazerilan pohjavesialueen yhteistarkkailusta ja Tuusulan pohjavesien yhteistarkkailusta Hyrylän, Lahelan ja Rusutjärven pohjavesialueilla. Hyvinkään Hiiltomon alueen pohjavesiyhteistarkkailun osalta on mahdollisuus tarkkailun jatkamiseen optiovuosien lunastamisella.

Pohjavedenottamoiden velvoitetarkkailutulosten raportointia jatketaan Keski-Uudenmaan Vesi kuntayhtymän ja Nurmijärven Veden vedenottamoiden osalta. Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien päivitysten laadintaa ja päivitystyötä toiminta-alueella jatketaan tarpeen mukaan.

Alueen pohjavesien tuntemusta ja tilaa edistävät hankkeet ovat keskeinen osa toimintaa. Pohjavedet ja vedenottamot ovat keskeisessä asemassa mm. yhdistyksen kaupunkivesi -hankkeessa Hulevesien sisältämien haitta-aineiden riskit pohjavedelle – kulkeutuminen, hajoaminen ja riskien hallintakeinot (2025–2027). Lisäksi pohjavesien tilan heikkenemistä estetään mm. yhdistyksen PFAS-ongelman ratkaisemiseksi toteutettavissa puhdistushankkeissa.

6 Jokitalkkari

Jokitalkkaritoiminnassa tehtäviin kuuluu mm. vastuullisesta kalastamisesta valistaminen, onkipäivien järjestäminen lapsille ja nuorille sekä kalateiden huolto ja kutusoraikkojen inventointi ja huolto. Lisäksi jokitalkkaritoiminnassa huolletaan jokivarren luontopolkuja ja siivotaan suosittuja jokivarren virkistysalueita roskista. Toiminnalla pyritään eri tavoin edistämään vesistöalueen virkistyskäyttöä ja jakamaan tietoa vesiensuojelusta ja kalakannoista jokivarren asukkaille. Lasten ja nuorten innostaminen kalastus- ja luontoharrastuksen pariin on yksi jokitalkkarin tärkeimmistä tavoitteista vaelluskalakantojen hyvän tilan ohella. Tehtävillä tutkimuksilla lisätään luotettavaa tietoa uhanalaisen merivaelteisen taimenen ja muiden vaelluskalojen kantojen tilasta ja luodaan toimenpidesuosituksia ja toteutetaan niitä kantojen vahvistamiseksi.

Osaksi jokitalkkaritoimintaa on muodostunut myös alueen kuntien purotalkkaritoiminnan edistäminen. Yhdistyksen jokitalkkarit edistävät paikallisten purotalkkareiden palkkaamista ja osallistuvat heidän perehdyttämiseen ja työsuunnitelmien tekemiseen yhdistyksen laajan inventointiaineiston pohjalta. Ajankäytön salliessa jokitalkkari voi toteuttaa yleistä aluetuntemusta lisääviä toimeksiantoja, kuten sähkökoekalastuksia ja muita kalastotutkimuksia, laatia kunnostussuunnitelmia ja tehdä hoitokalastuksen saalislaskentoja. Jokitalkkari osallistuu eri toimijoiden järjestämiin jokeen liittyviin tapahtumiin, ja organisoi myös itse esim. talkoita. Jokitalkkari toiminnan sateenvarjon alla toteutetaan virtavesikunnostuksia vuosittain eri puolilla vesistöä. Kunnostusten taustana toimivat aiemmat inventoinnit ja koekalastukset. Kunnostusten tavoitteena on vahvistaa virtavesikutuisten kalojen kantoja ja lisätä virtavesiluonnon monimuotoisuutta.

6.1 Lohikannan paluu: Kundajoen lohi Etelä-Suomen rannikkojokiin? (2026–2027)

Hankkeessa selvitetään mahdollisuuksia lisätä lohikantojen palauttamisessa ja elvyttämisessä käytettävien populaatioiden ja geneettisen monimuotoisuuden määrää Suomessa. Hankkeessa selvitetään virolaisen lohikannan maahantuomista koskevat lupatarpeet huomioiden eri kalojen istuttamista ja kasvattamista koskevat prosessiskenaariot, kalataloudelliset riskit ja mahdollisuudet, sekä laaditaan prosessikuvaus maahantuonnista ja ehdotus istutus- ja seurantaohjelmaksi sopiviin pilottikohteisiin.

Hankkeen tavoitteet ovat:
i) Laatia taustaselvitys Viron Kundajoen lohen kuljettamisesta, kotouttamisesta Suomen etelärannikon jokiin ja uuden kalakannan tuomiseen liittyvistä riskeistä ja mahdollisuuksista.
ii) Laatia kotouttamissuunnitelma sisältäen maahantuonnin, istuttamisen ja mahdollisen kalanviljelyn järjestämisen kustannusarviot, istutuskalojen kysynnän ja kohdejokien potentiaalin tarkastelun, sekä istutussuunnitelman ja seurantasuunnitelman laatimisen.
iii) Muodostaa hankkeen aikana kotouttamisessa tarvittava yhteistyöverkosto Suomen ja Viron viranomaisten ja kalatalousasiantuntijoiden välille.
iv) Lähettää hankkeen lopuksi maahantuontilupahakemus Kundajoen lohelle.

Hanke toteutetaan yhteistyössä LUVY ry:n kanssa ja se on saanut rahoituksen Etelärannikon kalaleaderistä.

7 Hankkeet

Yhdistyksen hankkeilla tuotetaan tietoa Vantaanjoen eri kuormituslähteiden vesistö- ja pohjavesivaikutusten vähentämisestä, edistetään vesistön virkistyskäyttöä ja vaelluskalakantojen tilaa sekä toteutetaan toimia hyvän ekologisen tilan saavuttamiseksi. Valuma-alueen eroosioherkkyyden vuoksi selvitetään kiintoaineen kulkeutumista jokiuomassa, eroosioon vaikuttavia tekijöitä sekä käytettävissä olevia menetelmiä eroosion ehkäisemiseksi ja haittojen vähentämiseksi. Erityisesti selvitetään maatalouden eri toimenpiteiden tehoa eroosion ja ravinnehuuhtoumien torjunnassa. Vesien viivytys- ja ennallistamiskohteiden toteutuksella tasataan niin tulvista kuin kuivuudesta aiheutuvia ongelmia – tässä merkittävässä roolissa on rinnalla myös kaavoitus, joka voi parhaimmillaan tukea kunnostustoimia, mutta pahimmillaan pahentaa tulva- ja kuivuusongelmaa. Myös taajamien hulevesillä ja tiivistyvällä rakentamisella yhdessä lisääntyvien rankkasateiden ja tulvien kanssa on huomattavia vaikutuksia Vantaanjoen ja sen sivujokien valuma-alueella. Eri teemat yhdistyvät valuma-aluetasoisen kokonaisvaltaisen vesienhallinnan alle.

7.1 Vantaanjoen vesistö – valuma-aluelähtöinen vesiensuojelu ja vesivarojen hallinta -hanke (2026–2028)

Hankkeen tavoitteena on valuma-aluelähtöisen vesivarojen hallinnan ja vesienhoidon edistäminen perustuen VHVSY:n pitkään kokemukseen alueelta, Vantaanjoen toimenpideohjelmaan, Valuma-aluesuunnittelun tiekarttaan sekä DIWA:n tuottamaan tietoon ja digitaalisiin ratkaisuihin.

Tätä tavoitteita tukevia keskeisiä toimia ovat:

- sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen
- DIWA:ssa tuotetun tiedon testaaminen keskeisten sidosryhmien kanssa
- Keravanjoki-hankkeen ja Keravanjoki-vision vahvistaminen viemällä DIWA:n tuottama tieto käytännön toimiksi
- tulevien tarpeiden tunnistaminen ja tuki strategityölle Vantaanjoella vuoden 2027 jälkeen; Vantaanjoen toimenpideohjelman päivittäminen vuosille 2028–2033
- kokemusten jako kansallisen valuma-aluesuunnittelun tiekartan toimeenpanoon
- aktiivinen viestintä niin Vantaanjoen toimenpideohjelmasta kuin muistakin hankkeen osa-alueista

Näiden toimien kautta hanke edistää yhteistyössä eri tahojen kanssa koko Vantaanjoen vesistön tilaa Vantaanjoen toimenpideohjelman mukaisesti, perustuen valuma-aluetason toimenpiteisiin ja DIWA:ssa tuotettavaan laajaan tietomäärään ja digitaalisiin ratkaisuihin. Lisäksi uuden Vantaanjoen toimenpideohjelman päivitystyön kautta varmistetaan vesienhoitotoimien mahdollisimman tehokas toteutus ja kohdentaminen myös uudella vesienhoitokaudella. Lopullisena tavoitteena on saavuttaa vesistöalueen hyvä tila.

Hanke on saanut rahoituksen Maa- ja vesitekniikan tuki ry:ltä.

7.2 Uudenmaan vesistökunnostusverkosto

Vuodesta 2021 lähtien on toiminut Uudenmaan vesistökunnostusverkosto –hanke, jossa on mukana useita vesiensuojeluyhdistyksiä (VHVSY, Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry, Kymijoen vesi ja ympäristö ry, Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry) sekä Uudenmaan elinvoimakeskus ja vesienhoidon suunnittelun osalta lupa- ja valvontavirasto. Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry vastaa verkoston yhteistyön koordinoinnista ja yhteisten toimenpiteiden suunnittelusta ja toteutuksesta. Verkosto toimii koko yhdistyksen toimialueella kattaen myös eteläisen Hämeen.

Toiminnan tavoite on koordinoida alueella tapahtuvia kunnostustoimia ja verkostoitua tehokkaasti niin tutkimuslaitosten kuin muiden kunnostusverkostotoimijoiden kanssa. Verkostotoiminnassa autetaan aktiivisesti myös pieniä paikallistoimijoita ja toteutetaan paikallisia kunnostussuunnitelmia ja esimerkiksi koeverkkokalastuksia. Uudenmaan vesistökunnostusverkostotoiminnan tuloksena vuonna 2026 käynnistyi esimerkiksi Mankinjokivisio.

7.3 Vesien viivytys- ja ennallistamiskohteet ml. Rannikonmäenkoski

Yhdistys aloitti vuonna 2025 vesien viivytyskohteiden toteutuksen VELEVA- hankkeessa (2023–2024) kartoitetuilla kohteilla. Hanke sai EU:n maaseuturahoitusta. Työ sai jatkoa Nurmijärven kunnan alueille toteutetuilla viivytyskohteilla, joiden kustannuksista vastasi kunta. Vuonna 2026 jatkettiin viivytyskohteiden ja ennallistamiskohteiden toteutusta Lepsämänjoen valuma-alueella ja Palojoki palaa -hankkeessa (2024–2026) määritellyille kohteille. Yhdistys valmisteli hankkeessa myös Tuusulan Rannikonmäenkosken koskenniskan ennallistamista ja kalataloudellista kunnostusta. Toteutus tapahtuu vuoden 2027 aikana, ja sille saatiin erillinen rahoitus Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta.

Vuodelle 2027 haetaan uutta viivytyshanketta kaksiosaisena – ensin kartoitetaan potentiaaliset kohteet uudentyyppisille, olemassa olevien kastelualtaiden vedenvarastointikykyä lisääville viivytysratkaisuille, ja toisessa hankkeessa toteutetaan valitut kohteet. Hankkeen jakaminen kahteen osaan johtuu rahoitusteknisistä syistä.

7.4 Pinnalla ja pohjalla -hanke PIPO (2026–2027)

Pinnalla ja pohjalla PIPO-hankkeen tavoitteena on rakentaa sekä kelluvia kosteikkolauttoja että upottaa kalaturoja pieniin järviin ja lampiin sekä myös rakennettuihin, olemassa oleviin kosteikkoaltaisiin Uudellamaalla. Kosteikkolauttojen ja turojen avulla lisätään ensisijaisesti luonnon monimuotoisuuden tuottamia hyötyjä vesistöihin ja samalla pilotoidaan Suomen oloissa toistaiseksi vain vähän käytettyjä kelluvia kosteikkorakenteita vesiensuojeluratkaisuna.

Kelluvat kosteikkolautat ovat vesistön pinnalle sijoitettavia ja pohjaan ankkuroitavia rakenteita, joiden päälle istutetaan paikallisia vesi- ja rantakasveja. Kasvien juuret ja juurissa sekä kosteikon rakenteissa elävät mikrobit kilpailevat liukoisista ravinteista vedessä vapaana elävien levien kanssa, ja lisääntyneen kilpailun myötä leväkukintojen voidaan odottaa vähenevän. Kelluvat

kosteikot tarjoavat lisäksi elinympäristöjä erilaisille vesieliöille ja linnuille lisäten luonnon monimuotoisuutta.

Kalaturot ovat vesistöihin talviaikaan upotettavia puita, kuten vanhoja joulukuusia. Vedessä puumateriaalin pinnalle kehittyy biofilmi, ja turot houkuttelevat tarjoamiensa suojan ja ravinnon vuoksi sekä vesihyönteisiä, pohjaeläimiä että kaloja. Kalat laskevat mielellään myös kututuotteensa puumateriaalin päälle, jolloin kuoriutuvilla poikasilla ovat ravintokohteet ja suojapaikka valmiiksi lähellä. Kala-turot ovat perinteisesti kalamiesten suosimia kalapaikkoja.

Hankkeessa kosteikkolautat ja turot sijoitetaan samoihin pieniin järviin. Toimet edistävät kohdevesistöjen tilaa, sillä ne lisäävät kilpailua liukoisista ravinteista ja luovat uusia elinympäristöjä eliöstölle. Hanke hyödyttää myös virkistyskäyttöä, kuten uintia, kalastus- ja lintuharrastusta. Kosteikkolauttoja kokeillaan myös jo rakennettujen, kaivettujen kosteikkoaltaiden vesissä esiintyvän eroosioaineksen hallintaan ja altaiden kasvillisuuden kehittymisen edistäjäksi. Turoja ei viedä kosteikkoaltaisiin, sillä niissä kalojen lisääntyminen ei ole toivottua. Kaikissa kohteissa, järvissä ja kosteikoilla, kosteikkolautat ja turot lisäävät luonnon monimuotoisuutta.

Hankkeessa on partnerina Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry ja hanke on saanut rahoituksen Euroopan maaseuturahastosta.

7.5 Keravanjoki kuntoon! (2025–2027)

Keravanjoella on pitkä kunnostushistoria, mutta tähän mennessä toteutetut toimenpiteet, kuten siirtoviemäröinti, lisäveden johtaminen ja patojen purku, eivät ole riittäneet hyvän ekologisen tilan ja uimaveden laadun saavuttamiseksi. Alueen kasvava asutus ja maankäytön muutokset aiheuttavat jatkuvasti uusia paineita joen ekosysteemille ja vesien suojelulle.

Keravanjoen kehittyminen monimuotoisemmaksi luonnonympäristöksi vaatii laaja-alaisia, pitkäjänteisiä ja monipuolisia vesiensuojelutoimenpiteitä. Koska kaikkien vedenlaatua heikentävien tekijöiden ratkaiseminen kerralla ei ole realistista, työ on jaettava pienempiin, hallittaviin osahankkeisiin. Näiden yhteiseksi pohjaksi tarvitaan ensin yhtenäinen kokonaisnäkemys ja tahtotila eli visio Keravanjoen kunnostamisesta.

Vision laadinta on keskeinen askel, jonka avulla määritellään keskeisten sidosryhmien yhteinen tahtotila ja tavoitteet. Tavoitteiden yhteinen asettaminen on olennaista myös eri toimijoiden sitouttamiseksi niiden toteuttamiseen. Tavoitteiden pohjalta luodaan toteuttamissuunnitelma, joka toimii tiekarttana toimenpiteiden toteuttamiseksi. Lopullisina tavoitteina on vähentää Keravanjokeen ja sitä kautta merialueelle kulkeutuvaa ravinne- ja kiintoainekuormitusta, pienentää maankäytön muutosten aiheuttamaa tulvariskiä sekä edistää virkistyskäytön hallittua kasvua.

Pitkän aikavälin päämääränä on saavuttaa Keravanjoelle hyvä ekologinen ja kemiallinen tila. Keskeinen käytännön tavoite on sitouttaa visio- ja toteuttamissuunnitelmatyöhön osallistuneet tahot, kuten kunnat ja muut sidosryhmät, myös tulevien osahankkeiden rahoittajiksi ja toteuttajiksi. Näin varmistetaan Keravanjoen kunnostuksen pitkäaikainen jatkuvuus ja vaikutusten laajuus.

7.6 Mankinjoen kunnostus 2026–2028

Hankkeen tavoitteena on aloittaa Mankinjoen vesistön laajuinen valuma-aluelähtöinen kunnostustoiminta, tavoitteena vähentää valuma-alueelta tulevaa ulkoista ravinne- ja kiintoainekuormitusta kuormituksen hot spot -alueita priorisoiden. Lisäksi aloitetaan virtavesikunnostusten suunnittelu ja toteutus etenkin Kirkkonummen puoleisissa jokivesistön haaroissa sekä selvitetään yhteistyömahdollisuudet Gumbölenjoen aktiivisten toimijoiden kanssa. Hankkeessa jatketaan Veikkolan vesistöhankkeessa aloitettuja kunnostustoimia sekä kunnostusten ylläpitoa (Kaljärven hoitokalastus) ja seurantaa. Gumbölenjoen valuma-alueella tehdään valuma-aluetarkastelu, jossa kartoitetaan mahdollisuudet veden viivyttämiseen virtaamien tasaamiseksi painottaen Gumbölenjoen ja Mankinjoen alaosia. Lisäksi pyritään järjestämään maa- ja metsätalouden ravinne- ja kiintoainekuormituksen vähentämiseksi viljelijöille ja metsänomistajille suunnattuja neuvonnallisia tilaisuuksia.

Hankkeen päähakija on LUVY ry, ja VHVSY vastaa Espoon alueen (Gumbölenjoki) toimista. Hanke on saanut rahoituksen alueen kunnilta ja vesien- ja merenhoidon avustushausta.

7.7 Hevosen lanta kiertoon – tietoa ja tukea talliyrittäjille LANTTI (2026–2027)

Hankkeen tavoitteena on tehostaa hevosenlannan hyötykäyttöä ja vähentää ravinne- ja bakteerikuormitusta vesistöihin tarjoamalla neuvontaa tallien omistajille Nurmijärvellä ja Tuusulassa. Neuvontakäynneillä tarkastellaan tallien lantahuoltoa sekä annetaan konkreettisia neuvoja ympäristön ja hevosten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Samalla selvitetään viljelijöiden kiinnostusta lannan vastaanottoon ja edistetään yhteyksiä tallien, viljelijöiden ja muiden lannan vastaanottajien välillä. Tavoitteena on auttaa tallienomistajia pääsemään eroon lannasta, lisätä orgaanisen aineksen määrää pelloilla sekä parantaa vesien laatua.

Hanke on saanut rahoituksen Euroopan maaseuturahastosta.

7.8 PFAS-kuormitus hallintaan – Vantaanjoen vesistö kohti hyvää kemiallista tilaa (2025–2027)

VHVSY toteutti yhdessä Keravan ja Vantaan kaupungin kanssa vuoden 2024 kesän ja alkusyksyn aikana Savion entisen kaatopaikan alueella ikuisuuskemikaalit pois kierrosta-hankkeen puitteissa puhdistuskokeilun, missä kaatopaikan suotovesien purkautumisvesille asennettiin laitteisto, joka pidätti vedessä olevia PFAS-yhdisteitä. PFAS-yhdisteitä saatiin hankkeessa erittäin tehokkaasti poistettua kahden kuukauden ajan, jonka jälkeen laitteiston läpi kulkeneessa vedessä alkoi näkymään hyvin pieniä määriä lyhytketjuisia PFAS-yhdistepitoisuuksia. Laitteiston puhdistusteho osoittautui erittäin toimivaksi kaatopaikan suotovesille, joissa PFAS-yhdisteiden kirjo oli laaja ja pitoisuudet hyvinkin korkeita. Hankkeessa ei ollut kuitenkaan mahdollista tarkkailla purkautuvien suotovesien määrää ja sitä myötä arvioida käsittelyyn päätyneen suotoveden osuutta suhteessa vesistöihin päätyvän veden osuuteen.

PFAS-kuormitus hallintaan -hankkeessa puhdistuskokeilu skaalattiin alueella vuonna 2026 täysimittaiseksi puhdistukseksi. Samalla otettiin käyttöön puhdistuskokeilussa saadut opit esim. esisuodatuksen tarpeellisuudesta, ja opittiin asiasta edelleen lisää. Hankkeessa on myös tavoitteena saada käsitys kohteen aiheuttamasta PFAS-yhdisteiden kokonaiskuormituksesta Rekolanojaan ja edelleen Keravanjokeen, ja tieto missä määrin puhdistuslaitteisto on kuormitusta vähentänyt.

Hankkeen tavoitteena on osaltaan mahdollistaa Keravanjoen ja Vantaanjoen alaosien turvallinen virkistyskäyttö, ml. virkistyskalastus ja kalojen käyttäminen ravinnoksi. Hankkeen tavoitteena on myös parantaa pääkaupunkiseudun 1,3 miljoonan ihmisen vararaakavesilähteenä toimivan Vantaanjoen kemiallista tilaa.

Hankkeen viestinnän ja vaikuttamistyön tuloksena tavoitellaan viestikapulan siirtämistä yhdistykseltä alueen kunnille, vesilaitoksille ja yrityksille, joiden toiminnasta kuormitusta syntyy. Näin näiden ikuisuuskemikaalien puhdistustyötä alueella saisi vaadittavaa laajuutta niin alueellisesti kuin ajallisestikin. Yhdistys on kuitenkin osaltaan hakenut aktiivisesti rahoitusta myös aiheeseen liittyville jatkohankkeille.

7.9 PFAS-URBANOS (2026-2028)

Hankkeen tavoitteena on vähentää PFAS-yhdisteiden aiheuttamaa vesistöjen saastumista puhdistamalla tunnistetuilta päästölähteiltä, kuten vanhoilta kaatopaikoilta PFAS-yhdisteitä. Samalla hanke vie eteenpäin kunnostusteknologioiden ja -ratkaisujen käytännön toteutusta yhdessä puhdistusratkaisuiden laite-/menetelmätoimittajien kanssa. Hankkeessa toteutetaan kaksi puhdistuskohdetta. Lisäksi kartoitetaan Helsingin alueen vanhoja suljettuja kaatopaikkoja, ja tutkitaan ovatko ne edelleen PFAS-kuormituksen olennaisia lähteitä. Aiheesta on tällä hetkellä hyvin rajatusti tietoa.

Tavoitteena on löytää kustannustehokkaita ja skaalautuvia ratkaisuja PFAS-yhdisteillä saastuneiden suoto- ja hulevesien puhdistamiseen, jotta kunnostuksesta tulisi nykyistä helpommin saavutettavaa ja käytännössä helpommin toteutettavaa. Viestimme työstämme, tuloksistamme ja parhaista käytännöistä kunnille, paikallisille sidosryhmille ja yksityiselle sektorille. Näin tuemme tietoon perustuvaa päätöksentekoa sekä PFAS-kunnostusratkaisujen tehokkaampaa käyttöönottoa pitkällä aikavälillä. Koska kyseessä on CLA-hanke (Community-Led Action) on tavoitteena myös paikallisten asukkaiden ja virkistyskäyttäjien tietoisuuden lisääminen aiheesta, ja ennen kaikkea parantaa esimerkiksi turvallista virkistyskäyttöä paikallisten vesistöjen äärellä.

Pidemmällä aikavälillä tulosten odotetaan edistävän PFAS-kunnostusteknologioiden laajempaa käyttöönottoa päästölähteillä. Tämän seurauksena PFAS-kuormitus jokiin ja jätevedenpuhdistamoille vähenee ja viime kädessä myös Itämereen päätyvä PFAS-kuormitus pienenee.

Hanke toteutetaan yhteistyössä HSY:n (jätehuolto) ja Helsingin kaupungin kanssa. Hankkeelle on saatu rahoitusta EU:n BlueActionBANOS-ohjelmasta (CLA-hanke).

7.10 Hilkku (2024–2027)

Hilkku-hankkeen tavoitteena on kehittää toimintamalli, jossa edistetään hiilensidontaa kuntien vuokrapelloilla. Hankkeessa myös kerätään tietoa kuntien vuokrapeltojen tilasta, tehdään toimenpidesuosituksia, tarjotaan neuvontaa ja tehdään viestintää.

Hankkeen hallinnoija on Keski-Uudenmaan ympäristökeskus, joka vastaa hankkeen koordinoimisesta ja toimii hankkeessa avustusten hakijana. Hankkeen toimenpiteiden tarkennettu suunnittelu tehdään yhdessä hankekumppaneiden – kuntien (Järvenpää, Kerava, Nurmijärvi ja Tuusula) ja VHVSY:n – kanssa. Kunnat ovat hankkeessa maanomistajan roolissa ja tekevät päätökset toimenpiteistä kuntakohtaisesti erikseen. VHVSY on hankkeessa mukana asiantuntijana ja vastaa mm. vedenlaadunseurannan toteutuksesta.

Hankkeelle haettiin jatkoaikaa vuoden 2027 puolelle, koska peltojen kuntokartoitus valmistui keväällä 2026 ja kaikkia suunniteltuja kunnostustoimenpiteitä ja pellonpiennartilaisuuksia ei ehditä toteuttamaan vuoden 2026 aikana.

7.11 Hulevedet

Voimakas rakentaminen vesistöalueen kunnissa lisää tarvetta peitetyiltä pinnoilta tulevien hulevesien hallintaan. Myös ilmastonmuutos rankkasateineen lisää hulevesiin liittyviä ongelmia niin veden määrässä kuin laadussakin, ja tarve käsittely- ja hallintaratkaisuille on suuri. Hulevesien viemäröinti suoraan ojiin ja pieniin virtavesiin on aiheuttanut taajamatulvia ja voimakkaita virtaamavaihteluita sekä hygieenisiä haittoja vesistöissä. Toisaalta pohjaveden muodostuminen on joillakin alueilla selvästi vähentynyt. Luonnonmukaiset hulevesien hallintakeinot ovat yleistymässä ja kunnissa on laadittu omia hulevesistrategioita. Kaavoituksella on tärkeä merkitys hulevesien hallinnassa ja yhteistyötä on tärkeä tehdä jo kaavojen valmisteluvaiheessa.

Yhdistyksen hulevesihankkeen tarkoituksena on verkostoitumisen edistäminen vuosittaisin hulevesitapaamisin. Tapaamisissa välitetään tietoa eri kunnissa käynnissä olevista hulevesihankkeista vesistö- ja verkostoasioiden tiimoilta ja lainsäädännön täytäntöönpanosta. Työtä voidaan tehdä myös erillisen hulevesihankkeen puitteissa, jos yhdistys onnistuu saamaan sellaiselle ulkopuolista rahoitusta. Yhdistys antaa myös lausuntoja kaavoituksesta liittyen hulevesien hallintaan, mikä on keskeinen osa vaikuttamistoimintaa.

Hulevesihanke kannustaa kuntia perustamaan hulevesityöryhmiä. Vesistötalkkari Reetta Lehto edustaa VHVSY:tä Keravan kaupungin hulevesityöryhmässä, joka perustettiin vuonna 2025 yhdistyksen HULEVET-hankkeen myötävaikutuksesta. Työryhmän jäsenenä on mahdollista antaa kaupungille asiantuntijan tukea hulevesien hallintaan liittyvissä asioissa.

Hulevesiasioita edistetään vuonna 2027 Hulevesien sisältämien haitta-aineiden riskit pohjavedelle – kulkeutuminen, hajoaminen ja riskien hallintakeinot (HuPoRis 2025–2027) -hankkeessa.

7.12 Hulevesien sisältämien haitta-aineiden riskit pohjavedelle – kulkeutuminen, hajoaminen ja riskien hallintakeinot (HuPoRis 2025–2027)

Hulevesien nykykäsittely perustuu pitkälti hulevesien kulun hidastamiseen sekä niiden imeyttämiseen maaperään. Hulevesien hallinta on viime aikoina ollut laajan huomion kohteena mm. kuntien ympäristönsuojelun ja kaavoituksen piirissä. Hulevedet voivat sisältää merkittävästi erilaisia haitta-aineita, ja imeyttäminen erityisesti pohjavesialueilla voi siten muodostaa riskin pohjaveden laadulle.

Hankkeen tavoitteena on selvittää maankäytöltään ja hydrogeologialtaan erilaisilla pohjavesialueella esiintyvien haitta-aineiden pitoisuuksia pohjavesissä ja hulevesissä, sekä arvioida haitta-aineiden kulkeutumista ja muuttumista, ja niiden aiheuttamaa riskiä vedenottamoille. Tulosten perusteella esitetään suosituksia toimenpiteistä riskien pienentämiseksi. Selvitettäviä haitta-aineita ovat mm. PFAS-yhdisteet ja erityisiä riskejä tunnistettaessa myös muut haitta-aineet, kuten PAH-yhdisteet, raskasmetallit ja öljyhiilivedyt.

Hanke tuottaa uutta tietoa taajama-alueiden hulevesien laadusta ja siihen vaikuttavista seikoista. Hankkeen tulokset voivat olla merkittävässä roolissa vedentuotannon turvaamisessa rakennetuilla alueilla. PFAS-yhdisteiden kulkeutuminen pohjavesiin saadaan pitkällä aikavälillä vähenemään, kun uusia kulkeutumisreittejä tunnistetaan ja esitetään hallintakeinoja kulkeutumisen vähentämiseksi.

Hankkeessa on mukana partnerina LUVY ry Raaseporin ja Lohjan pohjavesialueiden osalta. Hankkeelle on myönnetty rahoitus ympäristöministeriön Ahti-ohjelmasta (kaupunkivesien hallinta, haitta-aineet hallintaan).

7.13 Räätälöityjä tehostamistoimia puhdistamoilla

Hankkeessa parannetaan vesistöalueen jätevedenpuhdistamoiden toimintaa yhdessä käyttöhenkilökunnan kanssa. Tarkoituksena on vaihtaa tietoa eri puhdistamojen välillä ja myös tarkemmin perehtyä käyttö- ja päästötarkkailun yhteydessä kunkin laitoksen ”ongelmakohtiin” ja löytää niihin ratkaisuja ja uusia ajotapoja. Tavoitteena on edistää puhdistamohenkilökunnan ammattiylpeyttä ja työn arvostusta puhdistamoilla ja auttaa kokemustiedon välittämisessä uusille työntekijöille. Vierailut toisilla laitoksilla ja palaverit ovat osa hanketta.

Kalaistutuksia ja virtavesikunnostuksia tekevien järjestöjen, ympäristöviranomaisten ja jätevedenpuhdistamojen henkilökunnan välistä tiedonvaihtoa edistetään yhteisen seminaarin avulla tarpeen mukaan muutaman vuoden välein. Seminaari järjestettiin viimeksi vuonna 2026 ja se on suunnitteilla järjestettäväksi seuraavan kerran keväällä 2028.

Valuma-alueen vesihuoltolaitosten johtajien tapaaminen on tarkoitus järjestää vuonna 2027, aihepiirinä ajankohtaisten muiden aiheiden ja vesilaitosten yhteistyön lisäksi Vantaanjoen toimenpideohjelman päivitystyö ja vesihuollon rooli vesistöalueen tilan edistämisessä.

7.14 Haja-asutuksen vesihuolto ja neuvonta

Yhdistys on osallistunut haja-asutuksen jätevesiratkaisujen edistämiseen lisäämällä vesihuollossa kuntarajat ylittävää yhteistyötä sekä kokoamalla ja jakamalla tietoa. Yhdistys on myös osallistunut aktiivisesti Suomen Vesiensuojelun Keskusliiton www-sivuston https://vesiensuojelu.fi/jatevesiopas/paasivu/ sekä yhdistyksen omien hajajätevettä koskevien www-sivujen päivittämiseen. Yhdistys toteutti kiinteistökohtaista ja puhelin- sekä sähköpostineuvontaa vuosien 2011–2019 välisenä aikana noin 2 900 kohteessa. Hajaneuvontatyö sai valtionavustusta silloiselta Uudenmaan ELY-keskukselta, lisäksi jäsenkunnat ja neuvontaa yhdistykseltä ostanut Espoo osaltaan rahoittivat toimintaa.

Vuonna 2027 yhdistys tarjoaa alueen kiinteistönomistajille sähköposti- ja puhelinneuvontaa kiinteistönomistajien sitä pyydettäessä, mutta varsinainen kiinteistökohtainen neuvonta ei enää ole osa toimintaa. Valtionavustusta neuvontatoimintaan ei ole enää tarjolla, joten nykyinen neuvontatyö tehdään kokonaan omarahoitteisena.

7.15 Havaintoja lähiluonnossa – elämyksistä elämäntavaksi HELMI (2026–2028)

Hankkeessa toteutetaan alakoulujen 3.–6. luokkien oppilaille vesiensuojeluaiheisia opintoretkiä sekä lähiluontokohteiden siivous- ja vieraslajitalkoita koulun lähiympäristössä.

Hankkeen tavoitteena on lisätä oppilaiden ymmärrystä valuma-alueen toimintojen merkityksestä vesistöjen tilaan ja vesiensuojeluun sekä monimuotoisuuden merkityksestä ekosysteemille. Tavoitteena on myös vahvistaa oppilaiden omakohtaista luontosuhdetta tekemisen kautta ja tätä kautta lisätä oppilaiden arvostusta vesistöjä ja ympäröivää luontoa kohtaan – tekemisen ja kokemisen lisäksi myös kasvavan ymmärryksen kautta, mitä nämä ekosysteemit merkitsevät ihmisenkin hyvinvoinnille ja hyvän elämän edellytyksille.

Hanke vastaa lasten ja nuorten nykypäivän heikentyneeseen luontosuhteeseen liittyviin haasteisiin tarjoamalla positiivisia kokemuksia ja toiminnallisuutta luonnossa. Elämykset syventävät lasten ja nuorten luontosuhdetta ja hankkeen toimet pyrkivät jättämään jäljen, joka koulun ulkopuolellakin siivittää lapset luontoharrastusten äärelle sekä virittää yleistä mielenkiintoa ympäröivää luontoa kohtaan. Tavoite on saavuttaa pysyvä jälki nuorten elämänkatsomukseen ja tuoda myönteinen, ympäristöä arvostava näkemys heille osaksi jokapäiväistä arkea.

Hanke on saanut rahoituksen Keski-Suomen elinvoimakeskuksen myöntämänä ympäristökasvatuksen hankeavustuksista.

8 Muu toiminta

8.1 Virkistyskäytön edistäminen

Yhdistys päivitti suositut Virkisty Vantaanjoella ja Virkisty Keravanjoella -esitteet vuonna 2025. Yhdistyksen verkkosivuilta saatavaa pdf-esitettä pyritään tuomaan laajalti esille, sillä verkossa olevan esitteen päivittäminen tarvittaessa on paperiesitteitä ketterämpää ja edullisempaa. Esitteitä kuitenkin jaetaan suuren suosion takia myös paperiversioina alueen kuntien yhteispalvelupisteisiin, ympäristö- ja liikuntatoimiin sekä kirjastoihin. Taskukokoiset esitteet kertovat Vantaanjoen päähaaran ja Keravanjoen melonta-, kalastus- ja muista virkistysmahdollisuuksista.

Yhdistys vastaa esitteiden päivityksestä, painatuksesta, jakelusta ja tiedottamisesta. Melontareittien viitoitusten tarkistaminen ja huolto ovat myös vesiensuojeluyhdistyksen vastuulla. Toiminnan tavoitteena on virkistyskäytön edistäminen.

Yhdistys ylläpitää myös tarinakarttaa verkkosivuillaan. Siihen on kerätty tietoa lukuisista retkikohteista Vantaanjoen vesistöalueella, ja tavoitteena on innostaa paikalliset asukkaat virkistymään lähiluonnossaan ja edesauttaa yleisesti sopivien retkikohteiden löytymistä.

Virkistyskäyttöä edistetään myös osana yhdistyksen jokitalkkaritoimintaa (kts. luku 6).

8.2 Paikkatietoaineiston kehittäminen

Yhdistyksessä on tehty töitä viime vuosina yhdistyksen omien paikkatietoaineistojen hallinnan sekä sidosryhmille tarjottavien paikkatietomateriaalien kehittämiseksi. Vuonna 2021 työ aloitettiin kartoittamalla kehittämistarpeet liittyen sekä yhdistyksen perustoimintaan että erillisiin hankkeisiin. Kehittämistyön tuloksena vuonna 2025 julkaistiin paikkatietoportaali sidosryhmille koekäyttöön. Vuonna 2026 se on jaettu yleiseen käyttöön, ja sen kehittämistä jatketaan saadun palautteen pohjalta.

Yhdistyksen paikkatieto-osaaminen on kehittynyt viime vuosina harppauksin ja mm. eri aihekohtaisia tarinakarttoja on laadittu alueelta. Jatkossa hankkeissa on mahdollisuus hyödyntää tarinakarttaosaamista osana hankkeiden viestintää.

8.3 Tiedottaminen ja viestintä

Tiedottaminen ja viestintä on tunnistettu yhdistyksen strategiatyössä hyvin keskeiseksi tekijäksi vesiensuojelutyössä onnistumisen kannalta. Yhdistyksen kotisivuja www.vantaanjoki.fi ja Facebook-sivuja www.facebook.com/vhvsy sekä yhdistyksen Instagram-tilejä www.instagram.com/vantaanjoenhelmi ja www.instagram.com/jokitalkkarit/ päivitetään säännöllisesti. Kotisivuilta on ladattavissa maksutta pdf-muodossa monia yhdistyksen julkaisemia esitteitä ja raportteja. Niin jäsenistöä, jaostoja ja Vantaanjoki-neuvottelukuntaa, sidosryhmiä kuin mediaa palvelevaa Viestejä Vantaanjoelta A4-tiedotetta ajankohtaisista vesiteemoista

lähetetään sähköisesti neljännesvuosittain. Yhdistyksen verkkosivuilla julkaistaan Helmi-blogia, joka on yhdistyksen työntekijän kirjoitus ajankohtaisesta vesiensuojelu- tai kalatalousaiheesta. Viesti Perille –hankkeen puitteissa laadittua viestintäsuunnitelmaa noudatetaan edelleen soveltuvin osin, tavoitteena on mahdollisimman tehokkaasti edistää Vantaanjoen toimenpideohjelman tavoitteiden toteutumista. Helmi-saukkoa (#Vantaanjoenhelmi) tuodaan viestinnässä systemaattisesti esille.

Yhdistyksen hankkeista ja niiden tuloksista pidetään esitelmiä ja laaditaan artikkeleita alan lehtiin, kuten Vesitalous ja Aquarius, sekä tehdään julkaisuja ja tiedotteita yhteistarkkailuista ja tutkimushankkeista. Hankkeissa tehtävä viestintä on määrällisesti merkittävää, ja kaikkeen toimintaan on nivottu viestintä osaksi jokapäiväistä työtä. Yhdistys pyrkii sinnikkäästi nostamaan vesistöaluetta esille myös niin alueellisessa kuin valtakunnallisessa mediassa. Yhdistys osallistuu myös aktiivisesti erilaisiin tapahtumiin jakaen niissä vesiensuojelutietoa.

8.4 Vesiensuojelun yleinen edistäminen

Yhdistys osallistuu Suomen Vesiensuojelun Keskusliiton toimintaan. Liiton toiminnanjohtajan avustavana työparina toimii yhdistyksen ympäristöasiantuntija Asko Särkelä, ja liiton viestinnässä apuna on yhdistyksen vesistöasiantuntija Paula Luodeslampi. Liiton hallituksen puheenjohtajana ja VHVSY:n edustajana toimii Jari-Pekka Pääkkönen, myös toiminnanjohtaja osallistuu kokouksiin.

Yhdistys antaa vesiensuojelua koskevia lausuntoja, julkaisee tiedotteita, tekee aloitteita ja antaa neuvontaa. Lausunnot, tiedotteet ja neuvonta tehdään ainoana intressinä yleisen vesiensuojelun edistäminen ja toiminta-alueen vesistöjen edunvalvonta.

Vesiensuojelua edistetään myös osallistumalla vesienhoidon toimenpiteisiin ja Itämerihaasteeseen yhteistyössä alueen muiden toimijoiden, kuten Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymän ja kuntien ympäristökeskusten kanssa, osallistumalla tempauksiin, kuten vuosittaiseen Itämeripäivään elokuun lopulla, sekä laatimalla julkaisuja, kirjoittamalla artikkeleita ja tiedottamalla vesistön tilasta ja jätevedenpuhdistamoiden toiminnasta. Myös kouluille ja oppilaitoksille jaetaan vesiensuojeluun kannustavaa tietoa ja tehdään yhteistyötä eri hankkeiden puitteissa.

Yhdistys jakaa Suomen Vesiensuojelun Keskusliiton julkaisemaa Aquarius-lehteä ja muuta ajankohtaista vesiensuojelun tiedotusmateriaalia jäsenistölleen ja muille yhteistyötahoille.

8.5 Työryhmiin osallistuminen

Yhdistys osallistuu Uudenmaan vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmään toimikaudelle 2024–2029 (varsinainen jäsen toiminnanjohtaja Anu Oksanen ja varajäsen pohjavesiasiantuntija Harri Turtiainen) ja Kanta- ja Päijät-Hämeen vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmään 2024–2029 (Anu Oksanen).

Yhdistyksen ympäristöasiantuntija Jari Männynsalo on nimetty Suomen Vesiensuojelun Keskusliiton koulutus-, IT- ja puhdistamotyöryhmiin ja limnologi Heli Vahtera vesienhoito- ja vesistötyöryhmään. Myös kunnostusverkostokoordinaattori Anna Halonen on vesienhoito- ja vesistötyöryhmän jäsen. Pohjavesiasiantuntija Harri Turtiainen toimii pohjavesiryhmässä. Yhdistyksen vesistöasiantuntija Paula Luodeslampi on vesienhoito- ja vesistötyöryhmän jäsen ja viestintätyöryhmän puheenjohtaja. Toiminnanjohtaja Anu Oksanen osallistuu toiminnanjohtajien kokouksiin. Kalatyöryhmän jäsenenä toimivat Oula Tolvanen ja Reetta Lehto.

Limnologi Heli Vahtera ja ympäristöasiantuntija Asko Särkelä osallistuvat vesistötarkkailijan roolissa Rusutjärven kunnostustyöryhmän kokouksiin tarpeen mukaan.

Ympäristöasiantuntija Jari Männynsalo on Keskusliiton edustajana Ympäristönäytteenottajien sertifiointijärjestelmän ohjausryhmässä kaudella 2025-2029.

Vesistöasiantuntija Paula Luodeslampi edustaa VHVSY:tä Uudenmaan ympäristökasvatuksen ja -tietoisuuden edistämisryhmä Välkkeen toiminnassa, ja Reetta Lehto toimii hänen varahenkilönään. Vesistötalkkari Lehto edustaa VHVSY:tä myös Keravan kaupungin hulevesityöryhmässä, joka aloitti toimintansa vuonna 2025 yhdistyksen luotsaaman HULEVET-hankkeen myötävaikutuksesta.

9 Talous

VHVSY:n vuoden 2027 talousarvion loppusumma on 1.371.000,00 €. Yhdistyksen varainhankinta muodostuu jäsenmaksuista 204.120,00 €, jäsenistön hankeavustuksista 249.000,00 € ja vesistö- ja puhdistamotarkkailun maksuista 282.600,00 €. Muita varsinaisen toiminnan tuottoja, kuten valtion ja EU:n sekä säätiöiden hankeavustuksia, on arvioitu saatavan 635.280,00 €.

Yhdistyksen menoista henkilöstökulujen osuuden on arvioitu olevan noin 61 % ja analyysikulujen noin 13 %. Talousarvio vuodelle 2027 on esitetty toimintasuunnitelman liitteenä.

VANTAANJOEN JA HELSINGIN SEUDUN VESIENSUOJELUYHDISTYS RY

VARSINAINEN TOIMINTA	**2025 tuloslaskelma**	***2026 arvio***	***2027 arvio***
TUOTOT			
Puhdistamotarkkailu	128600	131500	135500
Vesistötarkkailu	126700	128700	147100
Jäsenistön hankeavustukset	221000	249000	249000
Muut varsinaisen toiminnan tuotot	363024	447170	635280
Tuotot yhteensä:	839324	956370	1166880
KULUT			
Henkilöstökulut:			
Palkat ja palkkiot	505218	569308	665336
Henkilösivukulut	113259	145416	168890
Henkilöstökulut yhteensä:	618477	714724	834226
Muut kulut:			
Huoneisto	62374	66240	66960
Toimistokulut	1341	1500	1700
Matkakulut	24500	23000	27000
Posti-, puhelin ja kokouskulut	7035	8100	10100
Viestintä-, tiedotus- ja julkaisukulut	5528	2000	5000
Koulutuskulut ja ammattikirjallisuus	5498	4500	6100
Analyysikulut	129103	138000	183000
IT, tietokoneet ja oheislaitteet	34024	30000	35000
Näytteenottimet, huolto, vakuutukset ja käyttöoikeuskulut	7090	5000	6700
Jäsenmaksut	3930	4000	4000
Anturivuokrat	9990	10000	10000
Muut kulut (kirjanpito, muut kulut)	60293	149436	181214
Muut kulut yhteensä:	350706	441776	536774
POISTOT			
VARAINHANKINTA			
Jäsenmaksut	200130	200130	203490
Varainhankinnan muut tuotot			
Varainhankinnan kulut			
Tuotot yhteensä:	200130	200130	204120
SIJOITUS-JA RAHOITUSTOIMINTA			
Korkotuotot	7019		
Verot	2599		
Tuotot yhteensä:			
TUOTOT YHTEENSÄ	**1046473**	**1156500**	1371000
KULUT YHTENSÄ	**971783**	**1156500**	1371000
ali-/ylijäämä	74690		

Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry

Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
Latokartanonkaari 3 (2. krs), 00790 Helsinki
vhvsy@vantaanjoki.fi
www.vantaanjoki.fi